

พงษ์เทพ สันติกุล.

ความยุติธรรมในสวัสดิการสังคม = Justice in Social Welfare.

1. สังคมสงเคราะห์โดยรัฐ--ไทย.
2. สังคมสงเคราะห์โดยรัฐ--กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ--ไทย.
3. ความยุติธรรม.

HV400.55

ISBN 978-616-602-174-5

ลิขสิทธิ์ของศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เทพ สันติกุล

สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 เดือนกุมภาพันธ์ 2568

จำนวน 50 เล่ม

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

99 หมู่ 18 อาคารโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121

โทร. 085-112-6081, 085-112-6968

http://thammasatpress.tu.ac.th, e-mail: unipress@tu.ac.th

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาพปกโดย นางสาวณัฐพร แคนเสาร์

พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนตุลาคม 2563 จำนวน 50 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนพฤษภาคม 2564 จำนวน 50 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนมกราคม 2565 จำนวน 50 เล่ม (ฉบับพิมพ์เพิ่ม)

พิมพ์ครั้งที่ 3 เดือนกุมภาพันธ์ 2568 จำนวน 50 เล่ม

ราคาเล่มละ 390.- บาท

ประเภท

วิธีการใช้งาน

คำแนะนำในการใช้หรือการเก็บรักษา

ค่าเดือน/ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง

วันเดือนปีที่หมดอายุ

หนังสือ

ใช้เพื่อการอ่าน

ควรเก็บในที่พ้นแสงแดด ควรเก็บในที่แห้ง

ห้ามวางไว้ใกล้ไฟ/ห้ามเปียกน้ำ

พ.ศ. 2574

สารบัญ

สารบัญภาพ	(8)
สารบัญตาราง	(9)
คำนิยาม ศาสตราจารย์ศศิพัฒน์ ยอดเพชร	(12)
คำนิยาม ศาสตราจารย์ ดร.กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์	(13)
คำนำ	(14)
บทที่ 1 ความยุติธรรม	1
บทนำ	1
รากฐานความยุติธรรม	1
เพลโต	1
โสเครตีส	2
อริสโตเติล	5
เซนต์อ็อกส์ติน	8
เซนต์โทมัส อะไควนัส	10
เดวิด ฮูม	11
ความยุติธรรมในทัศนะของแนวคิดประโยชน์นิยม	15
แนวคิดเรื่องความสุข	18
แนวคิดเรื่องคุณภาพและปริมาณของความสุข	18
ความเป็นกลางของแนวคิดประโยชน์นิยม	20
แรงจูงใจกับลัทธิประโยชน์นิยม	20
พื้นฐานทางจิตวิทยากับการยอมรับหลักมสุข	21
การกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น	21
สรุปแนวคิดประโยชน์นิยม	22
ข้อโต้แย้งแนวคิดประโยชน์นิยม	23
สวัสดิการสังคมตามแนวคิดประโยชน์นิยม	23
ความยุติธรรมในทัศนะของจอห์น 롤ล์	24
สวัสดิการสังคมตามแนวคิดความยุติธรรมของจอห์น -roll	32
ความยุติธรรมในทัศนะของแนวคิดเสรีนิยม	35
จอห์น ล็อก	35
เฟรดริก เอ เย็ค	40
โรเบิร์ต โนซิค	44
สวัสดิการตามแนวคิดเสรีนิยม	49

(6)

ความเป็นธรรมทางสังคมในมุมมองแนวคิดความสามารถ	51
อมาตยา เช่น	51
มาร์ธา นัสบาม	56
สวัสดิการสังคมตามแนวคิดความสามารถ	60
การศึกษาในรูปแบบของความเป็นธรรม	61
ความยุติธรรมและการเมืองของความแตกต่าง	63
ความยุติธรรมในทัศนะทางการเมืองของความแตกต่าง	71
สวัสดิการสังคมในทัศนะทางการเมืองของความแตกต่าง	73
เอกสารอ้างอิง	76
บทที่ 2 พัฒนาการของกฎหมายสวัสดิการสังคม	81
บทนำ	81
การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกฎหมาย	83
รูปแบบและข้อจำกัดของกฎหมาย	85
กฎหมายของรัฐสวัสดิการและผลกระทบทางสังคม	88
การเปลี่ยนแปลงภายหลังการทำลายของโลกาภิวัตน์	93
การเปลี่ยนแปลงของระบบกฎหมาย (ระบบยุติธรรม)	98
สิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมือง และสิทธิทางสังคม	102
สรุปท้ายบท	122
เอกสารอ้างอิง	125
บทที่ 3 พรหมแดนแห่งความรู้การศึกษาความยุติธรรมในสวัสดิการสังคมไทย	127
บทนำ	127
ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย	130
ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม	134
สวัสดิการสังคมเป็นสิทธิของพลเมือง เป็นภารกิจของรัฐและประชาชน	
ในฐานะหุ้นส่วนทางสังคม	137
สวัสดิการสังคมเครื่องมือสร้างความเป็นธรรมทางสังคม	139
สวัสดิการสังคมเครื่องมือสร้างความชอบธรรมทางการเมือง	141
ระบบสวัสดิการสังคมไทยกับข้อตกลงระหว่างประเทศ	143
สวัสดิการสังคมด้านสุขภาพ	144
สวัสดิการสังคมด้านการศึกษา	145
สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	148
สวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย	153

ภาระทางการคลังของระบบสวัสดิการสังคม	155
ความล้มเหลวของระบบสวัสดิการสังคม	158
ระบบภาษีของไทย	161
ความเห็นต่อสวัสดิการสังคมของคนไทย	161
ข้อเสนอแนะเสนอรูปแบบสวัสดิการสังคม	163
เอกสารอ้างอิง	171
บทที่ 4 กรอบแนวคิดการศึกษาความยุติธรรมในสวัสดิการสังคม	173
บทนำ	173
แนวคิดการศึกษาความยุติธรรมในสวัสดิการสังคม	175
สวัสดิการสังคมตามแนวคิดความยุติธรรม	179
สวัสดิการสังคมสำหรับคนทั่วไปและสวัสดิการสังคมเฉพาะกลุ่ม	184
เอกสารอ้างอิง	187
บทที่ 5 ความยุติธรรมในสวัสดิการสังคมไทย	189
ความยุติธรรมในสวัสดิการสังคมด้านการศึกษาไทย	190
การศึกษาเพื่อคนพิการ	201
เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา	204
ความยุติธรรมในสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพของไทย	210
หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	220
ความยุติธรรมในสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	224
ความยุติธรรมในสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการ	235
เอกสารอ้างอิง	239
บทที่ 6 บทสรุป	243
ภาคผนวก	253
ผนวก 1 สวัสดิการสังคมไทยในรัฐธรรมนูญ	254
ผนวก 2 พัฒนาการกฎหมายการศึกษาของไทย	266
ผนวก 3 พัฒนาการกฎหมายสาธารณสุขของไทย	312
ผนวก 4 พัฒนาการกฎหมายสวัสดิการสังคมของไทย	333
ดัชนี	341

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	สวัสดิการสังคมตามแนวคิดประโยชน์นิยม	24
ภาพที่ 1.2	สวัสดิการสังคมตามแนวคิดความยุติธรรมในฐานที่เท่าเทียม	33
ภาพที่ 1.3	สวัสดิการสังคมตามแนวคิดเสรีนิยม	51
ภาพที่ 1.4	สวัสดิการสังคมตามแนวคิดการเมืองของความแตกต่าง	76
ภาพที่ 2.1	พัฒนาการของสิทธิที่แสดงถึงความเป็นพลเมือง	112
ภาพที่ 4.1	แนวคิดการศึกษาความยุติธรรมในสวัสดิการสังคม	175

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1	รูปแบบของความเป็นธรรม	63
ตารางที่ 5.1	สวัสดิการสังคมตามแนวคิดความยุติธรรม	189